

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

03 martie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Gordilă Nicolae,

Judecători – Diaconu Iurie, Catan Liliana, Guzun Ion, Toma Nadejda,

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei, Onișciuc Tatiana, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Criuleni din 25 iunie 2014 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2014, în cauza penală privind-o pe

Onișciuc Tatiana Feodosie, născută la 18 octombrie 1970, originară din r-l Orhei s. Chiperceni, domiciliată or. Criuleni str. Cantemir 5

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 21.02.2014 - 25.06.2014

2. instanța de apel: 29.07.2014 - 16.10.2014

3. instanța de recurs: 14.01.2015 - 03.03.2015

În baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătorei Criuleni din 25 iunie 2014, Onișciuc Tatiana Feodosie, a fost condamnată în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal, la 6 luni închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, a fost dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei și i-a fost stabilit termen de probă de 1 an.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că Onișciuc T., la 18 septembrie 2013, în jurul orei 06.30, aflându-se la domiciliul său situat în or. Criuleni, str. Cantemir 5, acționând intenționat asupra unui membru al familiei, având scopul de a-i cauza suferință fizică soțului său Onișciuc Vitalie, i-a aplicat o lovitură cu fierul de călcat în regiunea capului, astfel cauzându-i acestuia suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale și dereglarea sănătății de scurtă durată.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța de fond a calificat *de drept* faptele inculpatei în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal și anume *violența în familie, adică acțiunea intenționată, manifestată fizic, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei, care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care inculpata să fie achitată pentru fapta imputată, în baza art. 390 alin. (1) pct. 5) CPP, întrucât în acțiunile ultimei există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

În motivarea apelului a invocat că:

- pe parcursul examinării cauzei penale în prima instanță, ca urmare a probelor examinate nu a fost demonstrată vina inculpatei în comiterea infracțiunii de violență în familie;

- probele existente la materialele cauzei penale demonstrează că în acțiunile inculpatei există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, deoarece aceasta s-a aflat în legitimă apărare, pentru a se apăra de actele de violență comise de către soț în privința ei, care la rândul său a fost pus sub învinuire într-o altă cauză penală, în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal;

- faptul că inculpata a acționat în legitimă apărare se dovedește prin raportul de expertiză medico-legală nr. 438 D din 19.12.2013 și declarațiile fiului minor Onișciuc Bogdan;

- instanța de judecată nu a analizat la adoptarea hotărârii toate circumstanțele în raport cu probele prezentate și a pus la baza condamnării doar declarațiile părții vătămate, care este și inculpat pe o altă cauză penală;

- instanța de judecată nu a respectat prevederile art. 8 alin. (3) CPP, care stipulează că, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate, în condițiile prezentului cod, se interpretează în favoarea bănuितului, învinuitului, inculpatului. De asemenea nu au fost respectate și nici prevederile art. 385 alin. (1) pct. 2), 3), 4) CPP, care stabilesc că la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează următoarele chestiuni – dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care lege penală este prevăzută ea, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni;

- a fost încălcat dreptul la apărare a inculpatei de către organul de urmărire penală, prin faptul că a trimis cauza în instanța de judecată fără ca învinuita să ia cunoștință de materialele cauzei și fără a primi copia de pe rechizitoriu, iar instanța de judecată nu a asigurat restabilirea în aceste drepturi a inculpatei așa cum prevede art. 351 alin. (6) CPP, fapt ce are ca efect încălcarea acesteia de către instanța de judecată.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2014, a fost respins ca nefondat apelul declarat și menținută sentința.

5. În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că, motivele invocate în apel referitor la nevinovăția inculpatei în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (1) Cod penal, au fost obiect de studiu la cercetarea judecătorească în prima instanță, care s-a petrecut sub toate aspectele, complet și obiectiv prin prisma principiului contradictorialității și nemijlocirii.

Instanța de apel a considerat că prima instanță a analizat obiectiv cumulusul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării și just a adoptat o sentință de condamnare în privința inculpatei, în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal.

Cu toate că, inculpata nu și-a recunoscut vina în comiterea infracțiunii imputate, în opinia instanței de apel, vinovăția ei se dovedește prin probele acumulate legal în cadrul urmăririi penale, care au fost cercetate și verificate în cadrul ședinței instanței de apel și anume declarațiile părții vătămate, Onișciuc V., martorului, Halipli V., precum și mijloacele de probă cum ar fi: procesul-verbal de cercetare la fața locului din 14 decembrie 2013 (f.d. 18-20); raportul de expertiză medico-legală nr. 417 D din 10 decembrie 2013 (f.d. 24); procesul-verbal de examinare a obiectului din 20 decembrie 2014 (f.d. 29-30).

Totodată, instanța de apel a menționat că, deși la începutul părții descriptive a sentinței, prima instanță nu a stabilit vinovăția inculpatei folosind sintagma „... se învinuiește de faptul că la data de 18 septembrie 2013, aproximativ la ora 06.30...” și mai departe după text, însă ulterior, apreciind probele administrate în cadrul cercetării judecătorești din punct de vedere al pertinentei, concludenței și utilității lor, instanța de fond a conchis despre vinovăția inculpatei, Onișciuc T., în săvârșirea violenței în familie manifestată prin aceea că, la 18 septembrie 2013, în jurul orei 06.30, aflându-se la domiciliul său situat în or. Criuleni, str. Cantemir 5, acționând intenționat asupra unui membru al familiei, avînd scopul de a-i cauza suferință fizică soțului său Onișciuc Vitalie, i-a aplicat o lovitură cu fierul de călcat în regiunea capului, cauzîndu-i acestuia suferințe fizice soldate cu vătămarea ușoară a integrității corporale și dereglarea sănătății de scurtă durată. Astfel, a fost dovedită pe deplin vina și corect au fost încadrate acțiunile ei în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal.

Referitor la motivele invocate în apel, precum că inculpata s-a aflat în legitimă apărare, instanța de apel a considerat ca fiind combătute acestea prin declarațiile părții vătămate, care a indicat că deja după finisarea conflictului cînd el pleca, inculpata a luat fierul de călcat și l-a lovit în partea stîngă a capului. Astfel, în viziunea instanței de apel, intenția inculpatei de a se apăra, este combătută prin probele enunțate, ce coroborează între ele, iar careva divergențe dintre declarațiile părții vătămate, martorilor, cît și materialele cauzei, ce ar trezi dubii, nu au fost reținute.

La fel, instanța de apel a menționat că, argumentele invocate de către avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei au făcut obiectul cercetării în instanța de fond și nu și-au găsit confirmarea, iar sentința este una legală, motivată și întemeiată.

6. Hotărîrile judecătorești adoptate în prezenta cauză sînt atacate cu recurs ordinar de către avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei, prin care solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei, cu adoptarea unei noi hotărîri prin care să fie achitată inculpata, în baza art. 390 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, întrucît în acțiunile ultimei există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei.

În susținerea poziției sale, recurentul a invocat argumente identice cu cele din apel, subsidiar menționînd că instanța de apel nu s-a pronunțata asupra tuturor motivelor invocate în apel și în prezenta speță există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, ce constituie temei pentru recurs.

În drept, autorul recursului îl întemeiază în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) și 11) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul, a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat prin care a solicitat respingerea acestuia ca inadmisibil. Din textul recursului declarat se evidențiază că, recurentul își motivează recursul prin dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor, fapt ce nu se conține în temeiurile prevăzute la alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală. Totodată, prezentul recurs nu conține argumentele ilegalității deciziei instanței de apel, precum și în ce constă problema de drept de importanță generală abordată în cauza dată.

8. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul lărgit concluzionează că acesta urmează a fi respins, din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecînd recursul, îl respinge ca inadmisibil, cu menținerea hotărîrii atacate.

Recurentul, invocă ca temeiuri pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 11) Cod de procedură penală și anume că, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept, deoarece instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, precum și există o cauză de înlăturare a răspunderii penale.

Colegiul penal lărgit, analizînd hotărîrile atacate, în raport cu lucrările dosarului consideră că, temeiurile invocate de recurent nu sunt incidente în prezenta speță.

Așadar, întru susținerea poziției sale, instanța de recurs remarcă prevederile art. 414 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, unde este prevăzut că, *instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

În conformitate cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, *decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.*

De asemenea, Colegiul menționează că, fiecare probă, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, urmează a fi apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

Din studiul apelului declarat de către apărătorul inculpatei împotriva hotărîrii primei instanțe rezultă că, acesta a considerat-o ilegală deoarece probele existente la materialele cauzei dovedesc că în acțiunile inculpatei există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, deoarece ultima s-a aflat în legitimă apărare,

precum și a fost încălcat dreptului la apărare prin faptul că nu i-a fost înmînată învinuitei copia rechizitoriului și asigurat accesul la materialele cauzei.

Instanța de apel, la judecarea apelului declarat, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată (f.d. 181-187), a audiat suplimentar, inculpata și partea vătămată, verificînd și probele administrate în cauza penală, respectînd astfel prevederile art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, apreciindu-le just în corespundere cu cerințele art. 101 al aceluiași Cod, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității și coroborării reciproce, ajungînd corect la concluzia că învinuirea înaintată inculpatei în baza art. 201¹ alin. (1) Cod penal, și-a găsit confirmarea, fiind menținută hotărîrea primei instanțe prin care a fost condamnată pentru fapta imputată.

De asemenea, instanțele ierarhic inferioare, în hotărîrile sale s-au referit asupra versiunii și argumentelor invocate de partea apărării privind legitima apărare și au apreciat acțiunile inculpatei ca neincidente cazului invocat, care înlătură caracterul penal al faptei.

Avînd ca suport prevederile legale sus enunțate și analizînd textul deciziei instanței de apel, în viziunea Colegiului lărgit, această instanță și-a motivat soluția adoptată, iar autorul recursului, de fapt, nu aduce careva argumente noi, ce ar combate concluzia instanțelor de judecată. În principiu argumentele invocate în recurs, sunt similare celor invocate în apel, iar instanța de apel a respectat prevederile legale stipulate la art. 414, 417 Cod de procedură penală, pronunțându-se motivat asupra argumentelor esențiale invocate în apel.

Referitor la argumentele recurentului precum că, inculpata s-a aflat în legitimă apărare, instanța de recurs remarcă prevederile alin. (2) art. 36 Cod penal, ce stipulează că, *este în stare de legitimă apărare persoana care săvîrșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public.*

Prin urmare, reieșind din dispoziția normei sus enunțate o condiție pentru a fi prezentă legitima apărare este respingerea unui atac.

Potrivit doctrinei penale sub aspectul legitimei apărări, *atacul* este o agresiune, o comportare violentă a omului, care este îndreptat împotriva unei valori sociale ocrotite de lege. La rîndul său, atacul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie direct, imediat, material și real;
- să fie îndreptat împotriva propriei persoane, a altei persoane sau împotriva unui interes public;
- să pună în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public.

Teoria juridică menționează că, caracterul imediat al atacului fixează în timp desfășurarea acestuia, încadrîndu-l într-un anumit interval, în care poate interveni o apărare legitimă.

Totodată, considerentele doctrinale evidențiază că, apărarea nu e considerată legitimă dacă riposta agresorului a fost întreprinsă după consumarea atacului.

Din declarațiile părții vătămate date în cadrul ședinței de judecată în prima instanță și susținute în instanța de apel, Colegiul reține că, acesta pentru a evita conflictul, a hotărât să părăsească locul conflictului și plecând a fost lovit cu fierul de călcat la cap (f.d. 148, 187). Declarațiile părții vătămate, coroborează și cu declarațiile martorului minor, Onișciuc B., date în cadrul urmăririi penale, din care rezultă că după ce partea vătămată a lovit inculpata, aceasta la rîndul său a ridicat de jos fierul de călcat și l-a lovit în regiunea spatelui, unde anume nu a putut preciza (f.d. 58). Din declarațiile menționate rezultă că, partea vătămată era cu spatele întors la inculpată în momentul cînd a fost aplicată lovitura cu fierul de călcat și denotă că partea vătămată deja se îndepărta, de aici reiese că atacul nu era în curs de realizare. Astfel, Colegiul penal consideră întemeiate concluziile primei instanțe și instanței de apel referitor la neprezența cazului de legitimă apărare în acțiunile inculpatei.

De menționat e și acel fapt că însuși apărătorul inculpatei în cadrul ședinței instanței de apel la etapa replicilor afirmă că, „.... într-adevăr lovitura a fost aplicată la *finisarea conflictului*”, fapt indicat în procesul verbal al ședinței de judecată (f.d. 184).

Cît privește critica recurentului referitor la nedovedirea prin probe administrate la dosar a vinovăției inculpatei și anume procesul-verbal de cercetare la fața locului, raportul de expertiză medico-legală, procesul verbal de constatare a obiectului, instanța de recurs menționează că, de fapt acest cumul de probe indirecte nu indică nemijlocit la materialitatea faptei, însă ele se referă și indică la fapte auxiliare cum ar fi: locul săvîrșirii infracțiunii, gravitatea leziunilor corporale, obiectul cu care au fost aplicate leziunile corporale, care de fapt nu sînt contestate sau negate de însuși inculpata și care în cumul cu declarațiile părții vătămate indică la săvîrșirea faptelor incriminate inculpatei.

Argumentele recurentului precum că, inculpata a acționat în legitimă apărare fapt ce se demonstrează prin raportul de expertiză medico-legală nr. 438 D din 19.12.2013, prin care s-au constatat la inculpată leziuni corporale precum și declarațiile fiului minor Onișciuc B., Colegiul le consideră irelevante la stabilirea cauzei înlăturării caracterului penal al faptei comise de ea, însă în contextul afirmării că în privința părții vătămate la fel a fost intentată și expediată cauza penală în judecată pentru săvîrșirea infracțiunii de violență în familie, asupra acestor circumstanțe urmează să se expună instanța de judecată la stabilirea vinovăției acestuia pentru faptele comise. Mai mult ca atît, acțiunile ilegale ale victimei, în prezenta speță, potrivit hotărîrii primei instanțe, au fost luate în considerație ca circumstanță atenuantă la individualizarea pedepsei inculpatei.

În privința alegațiilor, invocate de autorul recursului ce ține de evitarea de către instanța de apel de a se expune asupra încălcărilor procesuale comise la etapa urmăririi penale și anume neînținerea copieii rechizitoriului inculpatei și neaducerea la cunoștință a materialelor cauzei, instanța de recurs atestă că, într-adevăr instanța de apel nu s-a expus asupra acestor motive invocate în apel. Însă, în cazul dat, acest fapt nu constituie temei pentru a desființa hotărîrile judecătorești adoptate, deoarece chestiunea dată a fost discutată în ședința instanței de apel, la materialele cauzei fiind anexat copia avizului poștal de recepție a copieii

rechizitoriului de către inculpată la 21.02.2014 (f.d. 180). La acest capitol, Colegiul penal consideră neîntemeiate alegațiile recurentului în sensul menționat, deoarece potrivit procesului verbal de prezentare a materialelor de urmărire penală din 18.02.2014 (f.d. 85), inculpatei și apărătorului ei le-au fost prezentate materialele cauzei penale pentru cunoștință, însă au refuzat în legătură cu imposibilitatea apărătorului, care era ocupat în alte cauze, solicitând de a face cunoștință cu acestea pentru altă dată, fapt confirmat prin mențiunile din acest proces verbal. Rechizitoriul în prezenta cauză penală, la fel a fost întocmit la data de 18.02.2014, fiind expediată copia rechizitoriului prin poștă inculpatei, pentru informare (f.d. 94), iar cauza penală ulterior fiind expediată pentru examinare instanței de judecată, la 20.02.2014 (f.d. 95). De asemenea, Colegiul reține că, potrivit materialelor dosarului, la judecarea cauzei în prima instanță este anexată referința asupra rechizitoriului, semnată de apărătorul inculpatei, fiind datată cu 14.02.2014, ceea ce denotă recepționarea rechizitoriului, precum și faptul că inculpata și apărătorul său fiind în cunoștință cu materialele cauzei.

Tot aici, instanța de recurs remarcă și prevederile art. 251 alin. (4) Cod de procedură penală, ce stipulează că, *încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin.(2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.*

Prin urmare, reieșind din lucrările dosarului, nu se atestă că inculpata sau apărătorul acesteia, la finisarea urmăririi penale sau la judecarea cauzei în prima instanță au invocat sau semnalat careva încălcări procesuale în sensul vizat, acestea fiind invocate abia la etapa declarării apelului.

La acest capitol, Colegiul specifică și jurisprudența CtEDO, care evidențiază că, deși articolul 6 § 1 CEDO obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărârile, acest lucru nu impune un răspuns detaliat la fiecare argument în parte (*cauza Van de Hurk versus the Netherlands, și Burg versus France*). Modul în care se aplică obligația de a motiva hotărârile judecătorești poate varia în funcție de natura acestora și trebuie apreciat în lumina circumstanțelor cauzei (*cauza Ruiz Torija v. Spain și Hiro Balani v. Spain*). Situație, ce în opinia Colegiului penal este prezentă în cazul dat, iar argumentele invocate de autorul recursului în sensul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, nu sunt suficiente pentru a răsturna în prezenta speță, hotărârea de condamnare adoptată în privința inculpatei.

Avînd în vedere, faptul că nu s-a constatat în acțiunile inculpatei, Onișciuc T., prezența cauzei care înlătură caracterul penal al faptei și anume – legitima apărare, în consecință, instanța de recurs consideră că, nici temeiul pentru recurs invocat de recurent și prevăzut la pct. 11) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, nu este incident în prezenta cauză, deoarece nu s-a confirmat existența unei cauze de înlăturare a răspunderii penale.

Din considerentele expuse, Colegiul lărgit concluzionează că recursul declarat de avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei este neîntemeiat și urmează a fi respins ca inadmisibil.

9. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către avocatul, Nani Ana, în numele inculpatei Onișciuc Tatiana, cu menținerea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 octombrie 2014 și a sentinței Judecătoriei Criuleni din 25 iunie 2014, în cauza penală privind-o pe **Onișciuc Tatiana Feodosie**.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la data de 24 martie 2015.

Președinte

Gordilă Nicolae

Judecători

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

Toma Nadejda

Președinte:	(semnătura)	Gordilă Nicolae
Judecători:	(semnătura)	Diaconu Iurie
	(semnătura)	Catan Liliana
	(semnătura)	Guzun Ion
	(semnătura)	Toma Nadejda

**Copia corespunde originalului,
Judecătorul**

Gordilă Nicolae